

Lakialoite LA 62/2017 vp

Emma Kari vihr ym.

Lakialoite laiksi varhaiskasvatuslain 11 a ja 11 b §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten hyvinvointia. Se tukee elinikäistä oppimista ja koulussa tarvittavia valmiuksia sekä ehkäisee syrjäytymistä ja ylisukupolvista huono-osaisuutta. Kansainvälisissä tutkimuksissa varhaiskasvatus on todettu tuloksellisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi keinoksi lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varmistamiseen.

Lasten subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta luovuttiin syksyllä 2015, kun hallituksen esitys laiksi varhaiskasvatuslain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 80/2015 vp) hyväksyttiin eduskunnassa. Sivistysvaliokunnan kuulemistutkimuksista suurin osa kiinnitti erityistä huomiota siihen, miten rajausta vaikuttaa erityistä tukea tarvitsevien perheiden asemaan. Asiantuntijat ovat todenneet, että lasten peruspalveluista säästäminen ei ole pitkällä aikavälillä kustannustehokasta ja että varhaiskasvatuksen heikennykset ovat vastoin lapsen etua ja lasten yhdenvertaisuutta.

Rajausta jättää ulkopuolelleen kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta hyötyviä ja sitä tarvitsevia lapsia. Tämä lisää lasten eriarvoisuutta. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on erityisen tärkeä heikompiensaisten perheiden lapsille. Tutkimusten mukaan subjektiivinen päivähoito-oikeus tasaa koulutukseen ja tulotason liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta ja ennaltaehkäisee olemassa olevien ongelmien syvenemistä. Se on yksi tärkeimmistä lastensuojelun avoimuuden tukitoimista, ja sen rajaaminen voi kasvattaa lastensuojelun kustannuksia.

Rajausta hankaloittaa lasten ja perheiden arkea ja heikentää varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta. Lisäksi päivähoito-oikeuden rajaaminen on lisännyt sääntelyä, byrokratiaa ja kuntien hallinnollisia kustannuksia, mikä on vastoin hallituksen tavoitteita vähentää byrokratiaa ja karsia sääntelyä. Lukuisat kunnat ovat omilla päätöksillään säilyttäneet subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei voi olla riippuvainen hänen vanhempiensa työmarkkina-asemasta. Kyse on ensisijaisesti lapsen oikeudesta, ei vanhemman. Samalla subjektiivinen päivähoito-oikeus kuitenkin tukee perheitä, työnantajia ja laajemmin koko yhteiskuntaa.

Suomessa hoitovastuu jakaantuu vanhempien välillä erittäin epätasaisesti, ja siksi laadukas ja saavutettava varhaiskasvatus edistää erityisesti naisten työllisyyttä ja siten työelämän tasa-arvoa.

Lakialoite LA 62/2017 vp

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain yksityisen hoidon tukea koskevaan sääntelyyn.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

varhaiskasvatuslain 11 a ja 11 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan varhaiskasvatuslain (36/1973) 11 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 108/2016, sekä
muutetaan 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 108/2016, seuraavasti:

11 a §

Sen lisäksi, mitä 11 §:ssä säädetään, kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi saa varhaiskasvatusta kunnan järjestämässä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa paikassa sen ajan päätyttyä, jolta voidaan suorittaa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua äitiys- ja vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, ei kuitenkaan aikana, jolta voidaan suorittaa sairausvakuutuslain 9 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettavaa isyysrahaa, ja että lapsi voi olla varhaiskasvatuksessa siihen saakka, kunnes hän siirtyy perusopetuslaissa tarkoitettuna oppivelvollisena perusopetukseen. Varhaiskasvatusta on kuitenkin järjestettävä osa-aikaisesti, kun lapsi ennen perusopetuslaissa tarkoitettua oppivelvollisuuskäyttäytymistä osallistuu perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai kun lapsi perusopetuslain 25 §:n 2 momentin mukaisesti aloittaa perusopetuksen vuotta viimeksi mainitun pykälän 1 momentissa säädettyä aikaisemmin. Varhaiskasvatusta on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, jotka eivät valitse kunnan järjestämää 1 momentin mukaista varhaiskasvatuspaikkaa, on lapsen hoidon tai varhaiskasvatuksen järjestämiseksi oikeus lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaiseen tukeen mainitussa laissa tarkemmin säädettyä tavalla.

Lapsen vanhempien tai muiden huoltajien, jotka haluavat lapselle tämän pykälän mukaisen varhaiskasvatuspaikan, on tehtävä sitä koskeva hakemus määräajassa ennen kuin lapsi tarvitsee paikan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemisesta sekä määräajoista, joiden kuluessa lapsen vanhempien tai muiden huoltajien tulee hakea lapselle varhaiskasvatuspaikkaa.

Oikeus samaan varhaiskasvatuspaikkaan säilyy, vaikka lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa sairausvakuutuslain 9 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen isyysrahajaksojen ajan. Isyysrahajaksoista johtuvasta poissaolosta on ilmoitettava varhaiskasvatuspaikkaan viimeistään kaksi viikkoa ennen sen suunniteltua aloittamispäivää.

Lakialoite LA 62/2017 vp

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Helsingissä 23.10.2017

Emma Kari vihr
Touko Aalto vihr
Pekka Haavisto vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Satu Hassi vihr
Heli Järvinen vihr
Johanna Karimäki vihr
Krista Mikkonen vihr
Ville Niinistö vihr
Jani Toivola vihr
Antero Vartia vihr
Ozan Yanar vihr